

- Afasiförbundet i Sverige
- Astma- och Allergiförbundet
- Blodcancerförbundet
- Bröstcancerföreningarnas riksorganisation
- De Handikappades Riksförbund
- Dyslexiförbundet
- Elöverkänsligas Riksförbund
- FUB För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning
- Förbundet Blödarsjuka i Sverige
- Förbundet Sveriges Dövsblinda
- HIV-Sverige
- Hjärnskadeförbundet-Hjärnkraft
- Hjärtebarnsföreningen
- Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund
- Hörselskadades Riksförbund
- ILCO Riksförbundet för stomi- och reservoaropererade
- Mun & Halscancerförbundet
- Neurologiskt Handikappades Riksförbund
- Njurförbundet
- ParkinsonFörbundet
- Primär Immunbrist Organisation
- Prostatacancerförbundet
- Psoriasisförbundet
- Reumatikerförbundet
- Riksförbundet Attention
- Riksförbundet Cystisk Fibros
- Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn
- Riksförbundet för Mag- och Tarmsjuka
- Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Riksförbundet för Social och Mental Hälsa
- Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls och Polioskadade
- Riksförbundet Sällsynta diagnoser
- Riksföreningen Autism
- Schizofreniförbundet
- Stamningsförbundet
- STROKE-Riksförbundet
- Svenska Celiakiförbundet
- Svenska Diabetesförbundet
- Svenska Epilepsiförbundet
- Svenska OCD-förbundet Ananke
- Sveriges Dövas Riksförbund
- Sveriges Fibromyalgiförbund
- Tandvårdsskadeförbundet

Sundbyberg 2009-06-04

Vår referens:

Mia Ahlgren

Vivi-Anne Emanuelsson

Åsa Torstensson, Lena Adelsohn-Liljeroth,
Maria Larsson, Nyamko Sabuni, Mats Odell
103 33 Stockholm

Diarienummer 09-022

*Ange diarienummer vid all
korrespondens*

Hög tid att agera för ett inkluderande samhälle

Handikappförbundens samarbetsorgan och Synskadades Riksförbund om regeringens arbete med e-inkludering och e-tillgänglighet

Handikappförbundens samarbetsorgan, nedan kallat Handikappförbunden, är ett partipolitiskt och religiöst obundet samarbetsorgan för rikstäckande handikappförbund. Vårt mål är ett samhälle för alla. Det samhället präglas av solidaritet, jämlikhet och full delaktighet för alla människor.

Handikappförbundens samarbetsorgan representerar 43 medlemsförbund som tillsammans med Synskadades Riksförbund representerar omkring en halv miljon enskilda medlemmar.

Vi lever i ett samhälle där digital kommunikation är en förutsättning för att vara delaktig som medborgare, hålla sig informerad, leva ett meningsfullt liv, sköta hälsa, studera och arbeta. Handikappförbunden och Synskadades riksförbund vill med detta brev klargöra konstruktiva åtgärder för att skapa ett inkluderande och tillgängligt samhälle där alla har en möjlighet att kommunicera.

Det är bråttom om den svenska regeringen vill sätta avtryck i skapandet av ett inkluderande samhälle. I samband med det svenska ordförandeskapet har regeringen möjlighet att driva principen om att **göra rätt från början**, dvs inkludera krav på tillgänglighet och användbarhet i planeringen av det digitala samhället.

Handikappförbundens samarbetsorgan

Sturegatan 4, 2 tr. Box 1386, 172 27 Sundbyberg. Tel vx 08 546 404 00, text tfn: 08 546 404 50, fax 08 546 404 44
hso@hso.se, www.handikappforbunden.se, Bankgiro 5834-5828, Org. nr. 802006-2108

Ett avgörande läge för Sveriges arbete med e-inkludering och e-tillgänglighet.

För drygt ett år sedan uppmärksammade Handikappförbunden och Synskadades riksförbund regeringen på EU:s arbete med e-tillgänglighet och e-inkludering. Vi bad om en dialog med ansvarigt statsråd och tjänstemän inom regeringskansliet. På vårt initiativ genomfördes en workshop med titeln Rätt från början på Handisam i november. Vi arrangerade också två liknande workshoppar på uppdrag av EU-kommissionen under en ministerkonferens i Wien i december. Handikappförbunden har även medverkat i Handisams regeringsuppdrag kring e-inkludering.

Vi konstaterar att det har tagit tid för regeringen att uppmärksamma frågorna om e-inkludering och e-tillgänglighet. Begreppen har uppfattats som luddiga men i grund och botten handlar det om att skapa ett samhälle där människor har möjlighet att vara aktiva medborgare, studera, arbeta och leva ett meningsfullt liv. Prefixet ”e” som står för elektronisk, är en del av det kommunikationssamhälle vi lever i idag. Det handlar om allt från hushållsapparater, hemelektronik, telekommunikation, digitaltv- och radio, internet till kopian och det interna IT-systemet på arbetsplatsen. Vi använder olika stöd i vardagen, såväl i hemmet som på jobbet.

Menar regeringen allvar med att följa FN-konventionen för mänskliga rättigheter och skapa ett samhälle som inte utestänger människor, så är det hög tid att **agera tydliga beställare** av det samhället. Det finns ingen osynlig hand som gör att den teknik som utvecklas i en rasande hastighet är användbar och tillgänglig för alla. Marknaden kan inte lösa utmaningarna med teknik som inte fungerar om de inte får tydliga förutsättningar. Internationellt och på europeisk nivå är intresseorganisationerna för teknikbranschen (Digital Europe som omfattar även de stora japanska och amerikanska företagen) och användarorganisationerna (konsumentorganisationen ANEC och handikapporganisationen EDF) överens med EU-kommissionen om att det behövs tydligare krav på tillgänglighet. USA – den största marknaden för informations- och kommunikationsteknologi - har lagstiftning som kräver tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. I Sverige tycks politiken fortfarande utgå från att med informationsinsatser kommer marknaden själva att lösa utmaningarna med tillgänglig kommunikation.

De närmaste månaderna har regeringen möjlighet att sätta avtryck i den framtida strategin för kommunikationssamhället såväl nationellt som internationellt. Handisam ska ta fram utkast till en nationell handlingsplan för e-inkludering i slutet av augusti. Propositionen om Public Service och lagrådsremissen om en ny radio- och TV-lag ska behandlas under hösten. Sista september ska e-delegationen presentera en strategi för svenska myndigheters arbete med e-förvaltning. I november spelar Sverige en nyckelroll för att ta fram underlag till EU:s fortsatta strategi för informationssamhället efter 2010.

Vi vill se att regeringen använder de närmaste månaderna för att göra skillnad.

- 1) Ställ **krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar i samtliga viktiga policydokument** som tas fram i år, till exempel i Handlingsplanen för e-inkludering, underlaget till EU:s fortsatta strategi för informationssamhället (Visby agenda) samt i ministerdeklarationen som presenteras på e-förvaltningskonferensen i Malmö. Det ska vara tydligt utskrivet i text så att alla förstår.

Ett konkret exempel är att skriva in i e-Delegationens strategi att offentlig digital kommunikation ska följa WCAG2.0. Det är helt i linje med EU:s meddelande om e-tillgänglighet från december 2008 och rådets slutsatser 2009.

Länkar e-accessibility:

http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/policy/accessibility/com2008/index_en.htm

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/trans/107014.pdf

- 2) Ställ krav på tillgänglighet i **offentlig upphandling** både när det gäller publika och interna system och produkter. Genom EU:s mandat 376 och 420 kommer det att finnas verktyg för såväl krav i standarder som möjligheter för beställare att följa upp att leverantörer lever upp till kraven. Om svenska företag ska ha en chans att konkurrera om kontrakt på hela den europeiska marknaden så är det en fördel om Sverige **omedelbart** börjar ställa krav och vänja svenska leverantörer.

Offentliga sektorn ska aktivt rekrytera personer med funktionsnedsättningar och inte diskriminera. Om försäkringskassan hade beställt ett tillgängligt och användbart internt IT-system så hade de sluppit hamna i Arbetsdomstolen för diskriminering. Dessutom hade fler personer med funktionsnedsättning sluppit utestängning från arbetsmarknaden.

Länk ST-artikel: <http://www.stpress.se/zino.aspx?articleID=15284>

- 3) Skapa en **samordnad och effektiv myndighetsstruktur** för det moderna kommunikationssamhället. Sverige pratar fortfarande om IT medan resten av världen sedan länge pratat om informations- och **kommunikationsteknologi**. EU har bytt namn från TV till AV-direktivet (audiovisuella medietjänster). I Sverige faller frågorna mellan stolarna eftersom myndigheternas uppdrag inte är anpassade till det moderna samhället. Ett allvarligt problem är samordningen mellan Kulturdepartementet och Näringsdepartementet när det gäller insatserna för att åstadkomma tillgänglig digital tv. På kort sikt vill vi se en snabb konstruktiv lösning så att regeringen kan beställa de insatser som krävs för att åstadkomma textning och tolkning av innehållet i kommersiella och public service kanaler. Samordna resurserna för medborgarnas bästa. På lång sikt vill vi se en moderniserad myndighetsstruktur, till exempel genom att studera brittiska Communication Act från 2003 och myndigheten Office of Communication.

Länk OfCom: <http://www.ofcom.org.uk/>

- 4) Skapa forum för **effektiv och konstruktiv dialog** på strategisk nivå mellan de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar, IT-företagen och beställarorganisationerna inom offentlig sektor. Regeringen är angelägen om att diskutera ideella organisationers roll i samhället. Men när man diskuterar på strategisk nivå är det oftast myndigheter som pratar med myndigheter, myndigheter/regering som pratar med näringslivet samt myndigheter som informerar ”brukarna”.

Inom EU är det en självklarhet att ha med olika perspektiv samtidigt i intressentdialoger om det framtida informationssamhället. Handikapporganisationer har en demokratisk roll i samhället och har en kunskap som myndigheter behöver.

Länk: Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (se artikel 3 d)
<http://www.regeringen.se/sb/d/11071/a/123615>

- 5) **Öka svensk aktivitet på den internationella arenan** genom att agera tydlig kravställare och använda forskningsfinansiering smart och effektivt. Skapa incitament till forskning och utveckling och ta tillvara resultat från olika utvecklingsprojekt. Handikappförbunden har till exempel föreslagit att en del av frekvensutrymmet i det digitala marknätet skulle kunna användas för att stimulera utvecklingen av inkluderande och tillgänglig teknik. Det digitala inkluderande samhället är i högsta grad en internationell fråga.

Sverige har ett gott varumärke när det gäller mänskliga rättigheter, socialt ansvarstagande och teknisk innovation. Dessvärre visar det sig i internationella jämförelser att varumärket är starkare än de faktiska framgångarna. Ska vi behålla och kanske stärka varumärket måste Sverige agera. Det största hotet mot innovation och utvecklingen är att slå sig till ro och att inte göra någonting alls. Professor Bo Dalbom uttrycker i rapporten Myndiga medborgare oro för att Sverige halkar efter när det gäller att ställa om till ökad användning av internet i internationella jämförelser.

Källa: Myndiga medborgare, Fi2007/6780, Bilaga 1, s. 90

Det är i en konstruktiv dialog med berörda parter som framtidens samhälle kan skapas.

Med vänlig hälsning

Ingrid Burman
Ordförande
Handikappförbundens samarbetsorgan
- 43 handikappförbund i samverkan -

Tiina Nummi-Södergren
Ordförande
Synskadades Riksförbund

